

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionalista de Tortosa
PUGNA PRO PATRIA

ANY VIII

NUM 129.

LA CATALUNYA QUE VOLEM.—Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de les regions germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa orsa—recullit com a propi al foraster que á treballar hi vinga. Y manar y á cobrar, á fer lleys y á judicar, cada hù á casa seva, que prou hi té que fer pera enténdreshi. Els empleats de la d,rra y pocs, actius y inteligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Santis y de Reys.—Las universitats y escolars tornadas a son esser: obradorf A ravenosos de la ciencia y planter de filosofhs y juristas. A fora la ensópida rutina.—Intimament unida á la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Repobladas las montanyas per grans boscos, trescant pels singles rrelíquias els monuments enrunats o antichs y alsarne d' un art fill lligitim del antich criat en els avensos actuals. Voltar las vellas poblacions históricas de populosas y amplias ciutats modernas.—Ports oberts als productes de tots llochs; asseguir us ab tractes d' una nació sèria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervindre en lo govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volém deixar á nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Pear, ob enirho tenim lo precís: Forsa, riquesa y inteligencia. Repri mim el vici del egoisme y exaltém la virtud que á cap ens manca: L' amor á la Patria.—LLUIS DOMENECH Y MUNANER

PREUS DE SUSCRIPCIO

Tortosa al mes. . . . . 0'50
Fora semestre. . . . . 3'00

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ

Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 24 Juny de 1905.

La Redacció no fa seus los conceptes ni conten guts dels articles firmats ó copiats.

SANTORAL

Diuenge 25 II St. Guillem abat, y Sta. Febronia vg. y mr.—Dillums 26 Sts. Joan y Pau germans y Pelay mrs.—Dimars 27 St. Zoilo mr., St. Ladislau rey y St. Samsó.—Dimecres 28 St. Lleó II papa y cf. y St. Argemí mr.—Dijous 29 St. Pere y St. Pau aps.—Divendres 30 El Sagrat Cor de Jesús. La Conmemoració de St. Pau ap.—Disapte 1 de Juliol Sts. Galo b, y Aaron, y Sta. Elionor reina.

Orfeò Tortosí

Molt ben rebuda ha sigut per Tortosa, la creació de escoles de solfeig y cant que ha obert en son hostatge el Centre Excursioniste, dons que de totes les classes socials hi concurren alumnes en gran número, fent concèbre esperances que Deu vulga poguem veure convertides en realitats pera el be y avenç de nostra estimada Tortosa.

De moment ja hi ha forsa entusiasme pera l'institució d'un Orfeó, que sia una escola educadora del sentiment, com ho es la bona música, y despertientre'ls nostres compatriotes l'amor als cants de la terra, que la santa tradició ens ha trasmés, duyentnos el seguell de la vida de generacions passades.

Com se veu, l'idea no pot ser més patriótica y noble. L'Orfeó Tortosí, qu'aquest es el nom que se li vol dar y qu'es el més escayent, será una institució eminentment popular, filla del poble y de consegüent, la seua acció benefactora directament la rebrá'l poble, fent qu'aquest, tot cantant, s'agermani en l'amor patri y senti'ls grans ideals del esperit que'l cant diví, més que cap altre art, desperta.

D'altra banda, l'Orfeó, que ha de ser una veritable familia tortosina, no dubtém qu'ab entusiasme, seny y voluntat, fent via pel camí del veritable art musical, será una veu qu'ecstasiaria 'ls cors en el noble y verdader sentiment de la música y ell será el qui'ns la farà sentir ab la bellesa més esplendent.

D'una institució aixís, no'n tenim pas poca necessitat aqui Tortosa. Justament el nostre poble que poguentse vanagloriar de tenir grans musió-

lecs, no ho pot fer pas de notables entitats musicals.

Cal, doncs, que tots els bons tortosins hi cooperém. No's tracta de qüestions polítiques, ni de personalismes, sols de dar gloria a Tortosa, a la nostra estimadíssima ciutat, digne de més sort y grandesa.

Creyém que la cooperació de Tortosa no faltará en aquesta bella obra. Tots hi podem fer la part. Els pares, facilitant els fills o filles pera que hi vagin a cantar; els joves, ananthi ab amor y'ls qui Deu els hi ha donats mitjos, contribuinthi com a socis protectors y tots, quan no d'altra manera, ab el nostre entusiasme, fent ambient a tant noble y patriótica institució.

El bon nom y la cultura de Tortosa, ho reclaman.

¡Avant, sempre avant!

AL DIA

S'ha consumat una altra d'aquellas atrocitats centralistas tan propias d'Espanya, ahont la llibertat arriba en els homes fins al llibertinatge y la tiranía en las corporacions.

La "Gaceta de Madrid", pauta de la ruina y la deshonra d'Espanya, ha publicat ja el "Reglamento", pera'ls secretaris de Ajuntament.

D'aquí en endavant els ajuntaments, qual llibertat ensalsan fins els polítcs més centralistas, ja no serán amos de tenir el secretari que vulguin; els hi vindrá de Madrid y será, segurament, un castellá.

Els municipis de mes de dúas mil ánimas quedan subjectes á Madrid; serán juguina del centralisme, dels partits madrilenys que per medi del secretari els manejarán com voldrán; serán rebost, dels afamats, poma pera la set dels que nz sabon trobar mes aigua que la de la nómina.

Se va fent lentament la castellanisació de Catalunya, quant mes fort s'alsa 'l nacionalisme y quan mes las teorías científicas venen en nostra ajuda y van sent admesas pels homes pensadors de Espanya.

Aixó, indudablement, ha de portar una reacció y quelcom més el dia que'l got vessi.

Aquesta tiranía, comparable a la de Russia y Prussia sobre Polonia, clama al Cel.

A espatllas del Parlament, d'amagat, ab el ditxosos reglaments que son l'arma despótica dels governs, van fent la tasca.

D'aquí tres ó quatre anys tots els catedráticos, tots els mestres, tots els secretaris, tots els notaris y tots els metges titulars dels pobles de Catalunya serán castellans.

Per un cantó l'obré castellá ve á treure la feina dels de casa, obligantlos á emigrar, com la moneda dolenta treu la bona; per altre cantó els castellans, se'ns fican per tot y inflneixen en la administració dels pobles y en la mentalitat de la juventut, portant procediments y ideas de l'any de la picó, fent estrangers dintre de sa patria.

A l'Ajuntament y a l'Universitat ho veyém prou.

No es odi, ni molt menys, als castellans o sia als que no son de Catalunya y Balears lo que'm fa parlar així: per germans els tinc y per fills de las sevas obras com tot mortal.

Peró, indudablement, hi há una contraposició entre tot lo catalá y tot lo castellá; cada terra fa sa guerra y tothom estima lo seu. La influencia castellana pot ser fatal pera 'l pervindre de Catalunya, privantli de progresar en tots els ordres y especialment en el polític y filosofic. Ja sé que 'ls castellans se catalanisan a la tercera generació; que 'ls pobles forts fan comelmar ab'l aigua dels rius: la tornan salada. se la fan seva. Pero aquesta castellanisació ó filtració del esperit castellá pot ser fatal.

Per alguna cosa hi há propietaris que no volen llogar pisos als castellans.

Contra aquesta castellanisació lenta pero seguida, cal reaccionar ab la forsa del nacionalisme, com els cossos forts contra las tocinas micrógenas. Hem de ser més catalans, mes catalanistas cada dia.

Els ajuntaments y las diputacions de catalunya tenen obligació de defensar la seva dignitat y els seus interessos. Sinó, aviat veurém escenas com las de las comedias de Camprodón, den Soler, den Vidal y dels altres autors del temps en que obligavan á posarhi un personatge castellá.

Lo que podem esperar de la influencia castellana ho diu ben clar lo que está passant ab els jutges municipals.

Quant l'administració de justícia s'encarrega á jugadors de professió, á traficades de plets; encausats per trampas de jutjat; quan hi ha autoritats que saben que sos agens agafan en "garitos", als que recomanan, y tenen al devant seu autos ahont constan las malifetas dels que nomenan, ja podem prepararnos.

Quant a Madrid passen cosas com las que ara passen ab els polítcs entre escándol y escándol; quan las nacions estrangeras amenassen y manan com a casa seva, ja sabem lo que ha de venir de la gent d'allá.

Catalunya és avuy, y ho será més cada dia, taula parada pera'ls que tenen

gana. Perduda Cuba, la llagosta que va assolar aquella ille ha de venir aquí.

Pobres de tots, si no'ns ddensem. Y a la obra de la ruina de la terra hi haurá contribuït en primer terme'l partit republicá unitari, la ditxosa Unió Republicana, que ha vingut, no a fer República, sino a ese instrument de guerra contra Catalunya.

Creguin que cal pensarhi ab el pervenir y que cal que tots els bons catalans ens ajuntém pera salvar a Catalunya.

POL.

Verdaguer nacionalista Y CATALA DE COR (*)

Ell no se'n deya; mes, ben bé que ho era de nacionalista y catalá de cor, el nostre gran poeta mossen Cinto. Jo'l recordo de aquells anys en que'l vegi presentarse als Jocs Florals, ben jovenet encara, «portant en triomf—com diu en Collell—la morada barreïna que tan bé li esqueya».

Quina impressió més fonda y copenedora'ns produïa a tots els que l'admiravam, aquell aixerit y ensempe modest estudiant de Vic, apropantse temerós al trono] de la gentil reyna de la festa, pera recullir las joyas ab que li premiava sas inspiradas poesias!

Doncs bé ja alashoras, y quan encara no havia prés gran volada'l nostre moviment nacionalista, fou en Verdaguer defensor entusiasta de la patria catalana. En el parlament que digué'l 17 de juny de 1867, en la «Font del Desmay» dirigintse al aplec de joves vigatans aimadors de la llengua y de las glorias de la terra, s'hi llegeixen aquets paragrafs, plens de foc patriótic.

«Veuréu el vell Montseny... Veuréu l'aspre Puigmall encara més acimat, els turons de Bellmunt, de Gurb y els de Cabrera. Y no serán pas tots tristos els recorts que us farán venir. ¡No, no! Que us dirán que, apres que cent generacions de héroes catalans que's bellngaren y moriren ab gloria a sos peus, de molts segles abans que'l gran Otger fes sentir en sas sotaladas els crits

(*) Treball llegit en la vetllada del Ateneu del Districte Segon celebrada a la memoria de Mossen Cinto.

» de llibertat als nou Barons de la Fama, a fins que l'heroe montanyés del any vuit li tornà a fer sentir, encara no s'ha refredat gens, encara bull com may la sanc catalana en parlant de llibertat y patria.

«Us dirán que la nació catalana té las arrels tan fonidas com ellas a la terra, que viu ab la seva vida, y que, com ellas, si ha de morir un dia, no morirà sinó ab el mon.»

Ja ho sentiú, «encara bull com may la sanc catalana parlant de llibertat y patria»; y si algun dia tingués de morir aquesta nació, no morirà sinó ab el mon». Aixó ho deya'l nostre Verdager, 38 anys en rera, y quan ell no'n comptava gaire més de vint.

En son discurs com a president dels Jocs Florals de 1881, que és un efilal de perlas, del més patriotisme, s'hi llegeix aquesta afirmació, referintse a la nostra parla: «Pera arrencar la llengua a un poble, cal abans arrencar-li la vida.»

Tots els seus escrits bategan pels mateixos ideals, en tots ells apareix com un català de soca arrel, y fins en las relaciones dels seus viatges s'hi observa un sentiment d'anyoransa y amor pera la patria benivolguda.

Així, al sortir de Barcelona, al mes de mars de 1883, boy allunyantse la nau que'l conduceix cap a Llevant, consigna en sa cartera de viatge aquesta impresió, plena de melangia y estima pel terror.

«El Montseny se deixa veure cada punt més y més coronat, com el vell patriarca, de sa cabellera d'argent, que li baixa espatllas avall, y son company Montserrat aixeca ab sos cent brassos de tità'l trono de nostra Reina y patrona pera que beneixi eixas terras y eixos mars, eixas montanyas y valls d'hont el català treu la forsa y els esplets; eixos boscos hont se tallan els arbres mestres de nostras naus y las jáceras de nostras fábricas; y eixos pobles que blanquejan a la darrera llum del sol, com vols de tudons que van a jòc.»

Trobantse a l'Alger, al descriure las casas modernas de la població, diu: «En una d'ellas, convertida en capella, hont pugui celebrar missa, tingui un goig extraordinari al entrar, sentinhi preguntar y respondre a un aixam de noys y noyas la doctrina en català.»

Devant dels Alps, se recorda també de sa patria y en son quadern d'impressions de viatge hi fa trasllat dels sentiments que'l cor li dicta: «¡Oh Catalunya estimada! Com me persegueix ta hermosa imatge per tot arreu, y com las montanyas més altas de Europa me fan pensar en las tevas, y com las primeras bellasas de la creació me fan anyorar y estimar tas inestimables bellasas! ¡Oh Montserrat, Montjaic, Montseny y Canigó! Jo vos veig passar l'un darrera l'altre, devant dels meus ulls, que ploran d'anyorament, y vostre dols recort s'uneix a la calitja pera distreurens de la enlluernadora vista del Jungiran, vestit de gas, y del Montblanch, coronat de neus eternas, que guaita per demunt de totas las serras

» vehinas, com un pastor que vetlla son blanc reumat que blanqueja entre la boira».

Mes ahont brolla abundosa la deu de son amor a Catalunya, és en moltas de sas poesias, principalmet en aquell aplec que's publicá, ja fá alguns anys, ab el títol de «Patria».

En la que dedica al «Pi de las tres branca» esclata son cor d' enamorad de la terra catalana, ab el prec «de que sia aquest Pi—l'arbre sagrat de la Patria».

«¡Ab quina tendresa ho canta en «L'Emigrant»!

«Dolça Catalunya, patria del meu cor, quan de tú s'allunya de anyorança's mor.»

Aquet sentiment patriòtic l'exalta també en «Lluny de ma terra», quan, trobantse a l'illa de Cuba, li fá dir:

«La meva ánima está trista, Catalunya del meu cor, itants dies que no t'he vista! itants mesos há que t'anyor!

Per mi no téllum lo dia, no té la nit un estel; mos estels, ¡oh patria mia! se quedaren en ton cel!

He pujat a una altra serra, de la serra he vist la mar; ¡mar que tocas a ma terra, si m'hi volguessis tornar!

¡Qui pogués desfer los passos y arribar, patria, a ton port! qui pogués dormi en tos braços mes que fora'l són de mort!»

En «Anyoransa», dirigintse a la princesa de Baviera, li diu:

«Sabesieu lo català sabríau que es anyorança la malaltia dels cors transplantats a terra estranya.»

Y com se condol en «La Barretina» de que la patria catalana perdi sa fesomia típica y particular: «Escoltéu el seu plany:

«Catalunya, patria dolça, ¡com se perden les costum! lo de casa se t'empolasa y ab lo d'altres te presums.

¡Oh bandera catalana abrigans fins a morir!»

Per tot arreu li esclatan els mateixos sentiments de patriotisme. En «Devant de un mapa» comensa així:

«Miraula bé, miraula bé a la reyna de nostre cor; l'aymada Catalunya: Referintse al nostre gran Rey, en Jaume, en «Lo gegant y la cativa» diu:

Catalans, els qui m'ohiu, la seva patria és la vostra; puig del arbre sou rebrots, fényos dignes de sa sóca.»

No hi pot haver més vigor y valentia que els que respiran sas inspiradissimas composicions poéticas: «Las Barras de sanc», «Lo Farell», «Los Vigatans», «Los Mossos de la Esquadra» y «Nit de sanc». En la darrera, sobretot, en que s'hi descriuen els episodis terribles d'aquell dia 7 de juny de 1640, hi há pinzelladas tan fermas com aquesta: «¡Compte de Santa Coloma

malviatge qui't pari! ¡que tants llamps caygan en terra y que de tants, cap te fir!

Lo dia que vares náixer fou un dia malehit, més li valdria a ta patria que hagués nat un escorpi.»

Vaig a terminar, més abans permetéum que us parli d'una obra capdal del nostre gran poeta; de sa magnífica «Oda a Barcelona». cant patriòtic, també, en el que s'hi descriu de má mestra la grandesa y magestuosa creixensa de la que, en millors temps, fou cap y casal de Catalunya y está destinada pera tornar a serho.

No es possible major sublimitat de la que s'enclou en aquesta descripció hermosa, hont eixa urbs, de riu a riu ja estesa, apareix ben propera a atraurer el pinacle de son poder y sa gloria com a ciutat moderna. Així ens ho reveli'l nostre Verdager, al cantar, ple de inspiració, las transformacions que ha sofert, son aixamplament, la grandiositat del seu port, ab sos boscos de naus, sa riquesa monumental y las numerosas obras que contribueixen a embel·lirla.

Honrem, doncs, la memoria y enaltim el patriotisme del cantor de la nostra gran ciutat, y si ell va cantarla, la Barcelona moderna y progressiva, a nosaltres pertoca y correspon completar sa obra, fentnos ciutadans dignes d'ella y treballant pera formar las generacions del pervindre y que deurán ferhi hostatge, a fi de que assoleixin el major grau de cultura y de civisme.

Fentho així veurém complerta aquesta estrofa profética ab que referintse a la nostra ciutat, acaba la oda:

Lo teu present espléndit es de nous temps aurora; tot somiant fulleja lo llibre del passat; treballa, pensa, lluyta, mes créu; espera y ora. Qui enfonza o alça 'ls pobles, es Deu que 'ls ha creat.

FERRÁN DE SAGARRA.

Del meu fonógrafo

Les foguerades

La tarana madre

no li 'agusta'l vino

deba'co la cama

lo tiene' escondido

La tarana sa

La tarana no

La tarana, madresita, bailo yo. (1)

Xica Cinta, deixat astà de taranes y acaba les ascurandes.

¡Vaiga, dona! Dixem astà, qu' avuy es nit de xalá.

Tú, Quico, posa fato a la foguerada que s'astà apagant.

Hi poso este pané?

—No, guarda per anevat; porta aquella cadira que mos há dat donya Consuelo.

—Pos, xics, ¿axó volem cremá?

¡Quina llástima! ¡Una botaca tan garrida! ¡No veyen que domés li falten dos barrons y l'assiento?

—Ascolte, sinyá Remedios, ¿que se la vol' queda' pera amobla'l salón?

—Cant d' un ball popular que recorda la sardana.

—Xeica, yo no gasto estos lucos. Axò tú que portes lo monyo que dirás qu'es un'andivia, y tens l'home que't fá'l sinyó.

—¡Qui parla!... pos mira que'l teu treballa molt, lo probe; dos semanas no y un dia si. Mes te valdria que l'alimentesses milló. Pareix Sant Telm sense goig... ¡Si clareija!... ¿Per qué no li fás probá l'oli de fetje?

—Del teu fetje; ¡automóvil!

—¡Xiques! Guayteu la moquer finómeno.

—¡Carnis'oltes!

—¡Cucafera!

—Vaiga, vaiga; ¿qu'ha de sé axó?

Ja n'hi ha prou. Si no calleu, crido al sereno.

—Tú, Trompitol ¿vols que tiresem este cohet borratxo per davall les faldetes?

—¡Au!

—¡Xeic, Llumanera! no tires més cohets que les sinyores s'aspanten.

—¡A qué no saltés la foguerada com yo!

—¿Que no? ¿Quant t'hi jugues?

Mira.

—¡Guay, etos! Tú la saltés per la vorá. L'ert es pel mitj, com jo. Ja vorás.

—¡Xic, mala pesta, que caurás...!

¿Veus? Ja t'hu dia jo.

—¡Oy, oy, oy!

—¿Qu'es axó ara?

Este dimoni de erio que may ha da créure. Es mes dolent qu'una pedregada.

—Xiques, ¿volem que juguessem á ponsi? (1)

—Vinga, ¿qui paga?

—Jo mateix...

—¡Ponsi!... ¡ponsi!... ¡m'abrasso aquí!

Tú, mira que't sócarres les faldetes.

—¡Pilar! Ja t'hai dit que no vull que juguigués més á n'este joc... Mira quina botana s'ha fetela gambalatxo!

—Ascolta, tú; molt la conserves a la teua filla. Ja hu veig ¡tan gran harmonura! Que no's malmetigué!

Posatela dins d'una urna.

—Malá... més val callá, ¡perque te'n anava a d'una...!

—¡Eep! ¡ya hi torném? ¡Prou!

Es esta que té més mala llengua qu'una xaveta.

—Y tú, que'n tens mes qu'un gambatxo.

—Si vinc aquí te la trae.

—A mi?... Yun joc.

—A tu, si.

Vaiga, pos, ¡adelante, qu' aquí t'aspero.

—¡Sereno... las doce... ¡han dado...! ¡

¡Valgat que vé'l sereno, que si no...!

NEXC

L'ECSIT

del Congrés de Cervera

La Federació Agrícola Catalana Balear ha celebrat vuit congressos en altres tantas poblacions de Catalunya y Mallorca. Potser cap vegada havia topat la comissió organísadora ab tans

(1) Joc que consisteix en se redolia al voltan de la foguerada procurant s'iga número impar el dels que fagan, a fi de que el dir em'abrasso aquí, en quedi un sense parella y es el que paga.

inconvenients, y no obstant cap con grés havia tingut una adhesió tan general del públic com el que s' ha efectuat enguany a Cervera.

El caciquisme xúcla la poca vida que resta a la ciutat; és un corc amarrat a las sevas entranyas, que rosega incessantment abandonats títuls de gloria y de noblesa. Es una oligarquia baixa y rastrera que durant molts anys ha donat la investidura de diputat al més gran enemig que han tingut la familia y la propietat en la nostra terra, pera traspasarla després al aventurer que arriba grotescament a la ciutat el dia mateix de la votació, quan ja se l' havia votat ab nom diferent del que realment porta. Es un poder despòtic, que's val, pera aguantarse, de las entremaliaduras características de la política de campanar y que suara, ab motiu de la organizació del Congrés Agrícola, manyagosament a la descarada ha practicat en diferentas formas. Fa mans y mànegas pera entrar en els treballs de organizació del Congrés; un cop conseguit el seu primer objecte, intenta fomentar desuniós y posar obstacles; a darrera hora abandona als organitzadors, llensa'l descridit contra la idea del Congrés y contra las personas que hi han de pendre part, no respectant ni als forasters, y arriba fins a interceptar impresos, y circulars relatius al acte que's preparava.

Y no obstant, ja ho deyam, els agricultors catalans no han presenciat may altra solemnitat comparable a la de Cervera. Aislada la capital de la Segarra dels grans centres de població y de aquellas comarcas ahont el moviment agricol es mes viu, mancada de vias de comunicació fácil entre las terras vehinas, de totes parts de Catalunya acudeixen agricultors cap a Cervera en número tan extraordinari que may s' havia vist. La ciutat no té cap local pera congregarlos a tots y se n' ha de bastir un expressament per l' acte. Arriban a reunir-se ducas mil personas al Congrés y a las horas en que menys animadas son las sesiones, no deixa d' haverhi un miler d'oyents. Son molts d'ells, senzills camperols que per primera vegada reben la llum de la veritat; son altres, deixebles aprofitats que no perden ocasió de perfeccionarse escoltant al qui's hi pugui fer de mestre; son tots homes que s' emancipen de la esclavitut dels partits polítics y de la ignorancia; son, en una paraula, ciutadans retornats a la seva Patria.

Per aixó al caciquisme se'l considera naturalment enemic d' aquests congressos en que's fomenta la cultura entre la classe agrícola; per aixó, mentres els polítics de tots colors se'ls miran de lluny, els homes del catalanisme s' hi troban, com en son medi natural; prenenthi la part més activa y més lluida; perque fer il·lustració y educació social es preparar als catalans pera que siguin dignes de l' autonomia que reclamem pera Catalunya.

F. MASPONS Y CAMARASA.

Pro patria

D'un article de la Veu de Catalunya retallem los següents paragrafs que sentim per falta d' espay no poder copiar sensér, en el que 's posa de manifest las tendencias centralizadoras y absorbents de Madrid, en greu dany de les demes nacionalitats que integran l' Estat Espanyol, tendencias de les que Catalunya no val serne victima humil y concient como les demes regions.

Campanya autonomista

El dret català—ànima de la familia sanc de Catalunya—fa temps que vá sofrint l' influencia forastera, que la disfressa: la lley del Notariat s' ha modificat de manera que 'ls notaris castellans van invadintnos, en perill del dret y dels

interesos catalans; la vida universitaria va quedant en poder de catedrètics forasters pera desviar a la joventud; el grau de mestre superior s' ha de fer a Madrid, a Madrid s' han de celebrar las oposicions a escolas y ara, en poc temps, mentres el Parlament ha estat tancat y s' han descuidat els vitals interesos d' Espanya el centralisme ha abusat de son poder atacant la vida dels municipis, en sas atribucions més propias.

Els metges titulars vindrán de Madrid els secretaris vindrán també de Madrid els comptadors, lo matelx,

D'aquí poc temps tindrem a cada poble un metge castellá, un notari castellá y un mestre castellá y un secretari castellá. El Poder Central disposarà de la vida de Catalunya. La castellanisació s'anirà fent de mica en mica, y quedarem lligats, estacats a Madrid.

Contra aquet moviment de retrogradació, de mort y de xorca igualtat, s' ha d'alsar l'ànima catalana; s' han de despertar tots els catalans pensin com pensin; s' han de posar a lluytar tots els catalanistes.

La campanya és santa y noble: és per la vida de Catalunya, per la dignitat dels catalans.

Com no podia menys de ser, la Liga Regionalista, capdevantera de tots els grans moviments d'opinió catalana, se ha posat ferma y decididament a moure els interessos compromesos per las novas tiranías del centralisme.

Avuy, com ja hem dit, comensarà a repartirse per tot Catalunya, als ajuntaments, societats, corporacions y particulars ab càrrec públic, d'elecció catalanista, fullas excitant a la defensa de Catalunya invadida per l'espirit centralista castellá.

Sembla que hi ha'l propòsit de convocar a una reunió magna a tots els alcaldes de Catalunya.

A darrera hora s' assegurava que tant la Diputació com l' Ajuntament estavan dlsposats a desobeir las novas disposicions centralistas, presentantse en franca rebeldia contra l' Poder Central y aconsellantla als ajuntaments de Catalunya.

Lo que sois a títol de informació copiem.

Festa Nacional Catalana

Imposible'ns es fer una breu resenya de la grandiosa manifestació patriótica que tingué lloc ahí al desert de Sarria, portada a cap per totes les entitats que s' integran el moviment nacionaliste Catalá, tenim que limitar'nos a dir que la festa vá completada tan per la immensa gentada que hi acudí, com per las notas y colors patriotics que varen dominar en ella.

La semana proxima ne reproduhirem un extracte y copiarem la elocució que va repartirse impresa perque no va ser posible llexirse, tan nombrosa era la gentada y tan l' entusiasme que 'ls cants y crits de ¡Visca Catalunya! eran continuats y sols se sospengueren un moment al cantarse l' himne de la festa que va entonarse per tots los Orfeons dirigits per lo Mestre Millet, acaban ab l' himne Nacional que va cantar tothom.

A continuació copiem l' Himne de la Festa.

HIMNE

Del avuy ve'l demá,
som la llevor, som el grá,
som la cullita que vindrá.

Som petits, petits petits
de l'alsada y de la pensa,
peró obrim els cinc sentits
a la vida que comensa.

Som petits,

Ja veuréu quina ufanor
quan els noys tornaran homes;
ja veureu quina ufanor,
som petits com la llevor.

En el nostre cos de noys
hi ha una sanc que fa bullida,
plena d'ansies y alegroys
que'ns empeny cap a la vida.

Som petits.

Esbravantla en jocs y cants
creixerem tots en bon' hora,
esbravantla en jocs y cants
serem forts y serém grans.

Per nodrins l'enteniment
cercarem lo pa de l'aula,
será llum pel pensament,
será foc per la paraula.

Som petits.

Del cervell en la fornall
tota idea hi farà calda,
del cervell en la fornall
forjarem nostre ideal.

Obrirém nostre esperit
que s'abeuri als quatre cayres
ab clarors del infinit
y ab perfums de tots els ayres.

Som petits.

Y encendrem la voluntat
ab la fe que tot ho aplana,
y encendrem la voluntat
ab un clam de llibertat.

Som petits, petits, petits,
peró som una creixensa,
una onada de delits,
potse una era que comensa.

Som petits.

L'era nova que vindrá,
l'era nova que s'acosta,
l'era nova que vindrá
del realm catalá.

Del avuy ve'l demá,
som la llevor, som el grá,
som la cullita que vindrá.

FRANCESC MATHEU.

NOTICIAS

D. Ignaci Girona ha deixat sentir sa veu en la conferencia celebrada a Roma pera la creació d'un Institut internacional d'Agricultura, qual iniciativa se deu al Rey d'Italia, Victor Manuel.

Ens plau molt, que haigi sigut un catalá el que haigi alsat la veu en nom del Estat Espanyol en la ciutat eterna en favor de la agricultura.

Lo Sr. Girona es un dels primers apostols de la regeneració de nostra patria qui no ha reparat en sacrificis pera portar la llum de la ciencia agrícola allí ahont l'han demanat.

Los pagesos deuen acoplarse al voltant d' aquests homes si volen gaudir lo benestá que desitjen, en lloc d'escoltar a quatre vividors polítics.

L' Ayuntamiento de Barcelona en la darrera sessió que presidí el quefe de la majoria republicana en Corominas, enemic del catalanisme tan desde l' Ajuntament com desde La Publicidad va pendre los següent acort, que recomanem als republicans de nostre Ajuntament.

Contra l' Poder Central. — El senyor Corominas crida l' atenció sobre l' empenyo del Govern en destruir y desconèixer totes las atribucions exclusivas dels ajuntaments. Censura ab frases molt fortes el poder central pera aquesta continua invasió d' atribucions, y enumera 'ls decretés sobre comptadors, sanitat, secretaris d' ajuntament, etc., etc., que coartan la llibertat dels municipis, ab l' exclusiu objecte de colocar amics dels polítics de Madrid.

Combat baix el mateix punt da vista l' reglament d' Escorxadors.

“Is necessari — diu — que demostrém que ja se 'ns ha acabat la paciència, y que no estém disposats a tolerar els excessos del poder central.”

Recorda que a Fransa 'ls secretaris de ajuntaments s' han unit pera que 'ls seus càrrecs resultin inamovibles, lo qual ha donat lloc a que molts polítics hagin declarat que 'ls ajuntaments han de tenir llibertat de nomenar els seus empleats.

Finalment, proposa que 's nomeni una comissió que redacti un memorial d' agravis, el qual será presentat als diputats per Barcelona, a fi de que demanin compte al Govern dins del Parlament.

El senyor Cambó's declara molt satisfet de las manifestacions del senyor Corominas, molt autorizadas per venir de qui venen, és a dir, del quefe de la majoria republicana.

“Si nosaltres haguessim dit lo que ha dit el senyor Corominas, no hauríam fet més que repetir una vegada més lo que sempre hem sostingut respecte a l' autonomia del municipis.”

Declara que puesta guerra a las afcultats del Ajuntament és una conseqüencia llógica del modo d'esser del sistema actual, adversari de todas las llibertats populars.

Recorda que quan se discutía el Parlament la lley municipal, l' Ajuntament de Barcelona va fer una declaració solemne de principis per medi d'unas esmenas en las que sentava, que 's municipis no son delegacions del Estat sino entitats ab vida propia.

Fa remarcar que aquet problema interessa a tots els municipis d'Espanya.

Finalment, se mostra partidari de la protesta, y desitja que aquesta tingui'l major ressó possible.

El senyor Albó fá notar que'l senyor Corominas encara s' ha descuidat de mencionar el fet de que'l Govern pretengui acaparar els metges de beneficencia municipal, a qual efecte la Gaceta ha publicat ja la oportuna convocatória.

Contesta el senyor Corominas que 'en efecte es aixó un agraví més.

Parlant en linias generals, diu que, en sa opinió, el municipi és el fonament del cos social. Desitja que'l municipi tingui personalitat propia, hisenda propia y ordre propi, o fi de constituir, no un Estat que no més tingui un cap, sino un Estat ab molts caps que pensin y molts voluntats que obrin.

Després d'aixo, el senyor Corominas presenta per escrit la proposició de que ha parlat, y que firman a més d'ell, els senyors Cambó y Albó.

Havem rebut el programa de les solemnes festes que la Companyia de Jesús dedicarà al Sagrat Cor de Jesús ab motiu de sa festividad, entre les que hi ha la de una professó que tindrà lloc lo diumenge per los carres del arrabal del Jesús quina promet sé molt concorreguda.

Los balcons del Centre Excursioniste ahir estigueren endomascats ab motiu de celebrarse per tot Catalunya la Festa Nacional Catalana.

En Lo Camp de Tarragona llegim: En la platja llarga s' efectuaren divendres a la tarde, las probas de un marmotor inventat per un intel·ligent y ben volgut amic nostre.

Los resultats foren sumament satisfactoris lo que fa suposar un brillant pervindre al nou mar motor, que's diferencia per complet dels fins ara coneguts.

Nos abstenim de donar més detalls, perque las esmentadas probas tingueren caracter exclsivament particular.

Fa una temporada que 'ls periodics catalanistas son cassats com may ho habian sigut particularment el Cu-cut y la Tralla y aqueix últim fins ha sigut ficat a la preson directó.

Aixó senyala que la causa catalana creix molt y adpressa, y que's al revés de lo que deyan, de que estavem escuarterats endretas y esquerras, en blancs, grocs y negras y de que era ja una causa perduda y passada de moda, no res, que'l catalanisme era mort y mes ab l'aparició d'un gran partido católico conservador liberal maurista.

Si fossem morts no se'ns perseguiria, ni apareixerian nous setmanaris ni s' farien festassas com la del dia de Corpus últim.

Per la Comissió Organizadora de la Festa Nacional Catalana havem sigut candidats a la que no 'ns ha sigut possible assistir, pero hi varem enviar nostra adhesió y representació.

IL·L·U·S·T·R·A·C·I·O CATALANA

Pegala una edició monumental
Il·lustrada per Xiró
del poema de Mossen Verdaguer
“L'ATLANTIDA”

Surt cada diumenge-Un any Ptes. 30-Mitx any Ptes. 15'50-Tres mesos Ptes. 8-Mallorca, 287-BARCELONA

LA PRÉSERVATRICE

La més antiga de les companyies francesas contra 'ls accidents Autorizada por R. O. de 15 de Abril 1901, de conformitat ab lley de 30 de Janer de 1900, referent als accidents del treball.

DOMICILI SOCIAL

En son hotel, 18, Rue de Londres, PARIS

CAPITAL SOCIAL
CINC MILLIONS DE FRANCS

Seguros individuals, colections, de carros coixes, caballeries y accidents de tercer a primes reduïdes.

Agent general en Tortosa—Vinaroz, y sas respectives comarcas:

JOAN ESTEVE

Gran fábrica de terrisseria y objectes refractaris

D. JOSEPH GERVERA

DESPATX Y FABRICA: Arrabal de Caputxins (Tortosa)

S' encarrega la casa de tota classe de trevalls y objectes refractaris tals com maons, toixos, tobots, forns y gresols pera fabricas de gas, de sulfur carbó, de blanc de zine, refinació de sofres y demés industries.

També s' dedica a la construcció de forns y gresols pera la fundició de metalls com fogons pera gastar carbó de cok pera fer bugada, planxar y cuinar.

Disponible

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT

DE TOTES CLASSES

Sabates y botines d' hivern

Confecció esmerada pera 'ls que tenen los peus delicats.

Casa fundada l' any 1866.

PREUS FICSOS VENTES AL CONTAT.

Piassa de la Seu y Arc del Rumeu

TORTOSA

L' Administració de la Veu de la Comarca facilitarà Catecismes de la Doctrina Cristiana compostos per lo P. FR. Pere Vives (traduits de la llengua castellana a la catalana pera major profit de las ànimes del Bisbat de Tortosa l' any 1817 per ordre del Illustrissim Senyor Bisbe D. Manuel Ros de Medranc) al preu de 2 pessetas lo cent el text y 5 pessetas ab la explicació.

Igualment se facilitarán noticies de tot quant s' ha publicat y vá publicantse en llengua catalana en particular las obras de quinas se'n ha ocupat la Veu en sas columnas.

Joseph M. Cartes Mur

Metje-cirurgia homeopata del Hospital Homeopata de Barcelona.

Piassa de la Constitució 7-1.º—(cantonada de la travessia del Angel) **TORTOSA**.

Horas d' arribada y surtida de Trens Coches correus, Ordinaris y Recadés d' aqui Tortosa.

		Arriba	Surt	Clase
Mati				
712	De Barcelona a Valencia correu.	14 50	24 11	1.º 2.º 3.º
721	De Valencia a Barcelona correu.	2 10	2 27	1.º 2.º 3.º
1707	De Benicarló a Tarragona recadé.	6 56	6 56	2.º 3.º
730	De Tarragona a Valencia.	10 59	11 39	2.º 3.º
Tarde				
702	De Barcelona a Valencia exprés.	1 16	1 21	1.º 2.º
711	De Valencia a Barcelona exprés.	4 00	4 05	1.º 2.º
1713	De Castelló a Tarragona (Mort a Tortosa) recadé.	6 40	6 00	2.º 3.º
1712	De Tarragona a Benicarló recadé.	8 37	9 02	2.º 3.º

Coches y Ordinaris

	Arriba	Surt
Hostal del Pont. —De la Cenja diari.		
» Arnes dillums dimecres divendres.	8h tarde	2h. trts
» Aofara diari.	8h. mt	3h. tart
» Gandesa correu diari.	8h. mt	2h. tart
Hostal del Sol. —De la Cenja diari.	4h. mt	4h. trts
» Gandesa diari.	8h. mt	2h. tart
» Fresneda dillums y dijous.	6h. mt	2h. tart
» Vall de robes.	8h. mt	3h. tart
» Santa Barbara diari.	8h. mt	3h. tart
» Corbera dillums y dijous.	8h. mt	2h. tart
Hostal del Paradó. —Morella dillums y dijous.	4h. mt	6h. tart
» Godall diari.	3h. tart	6h. tart
» Aldover.	8h. ta.	3h. tart
Hostal de la Lluna. —De Xerta diari.	8h. mt	2h. tart
» Galera.	8h. mt	3h. tart
» Mas de Barberans diari.	8h. mt	2h. tart
Hostal de la Granvia. —Perelló dillums y divendres	8h. mt	2h. tart
Hostal d' Abril. —Tivenys diari (dos ordinaris).	6h. ta.	1oh. m.
» Prat de Compte dijous.	1oh. m.	2h. tart
» Prat de Compte dijous.	4h. ta.	1oh. ma.

Tots los dies encarrechs pera Barcelona ab los trens expressos —Andreu Canyellas y J. quatre cantons casa Caldú (couré).

DISPONIBLE

BANYS Y AIGUAS FERRUGINOSAS DE ESPLUGA DE FRANCOLI

a 10 minuts de Poblet; estació de F. C. de Lleida a Reus y Tarragona.

Balneario de 1.º ordre a carrec dels propietaris nous. Servey de fonda inmillorable. Nombrosos xalets y habitacions amobladas y ab cuyna, pera familias. Quatre trens diaris. Iglesia, Telefon, Servey de carruajes de 'n Palau y Tarés.

Aquestas aigües ferruginosas no tenen rival pera regularisar las épocas menstruales y pera curar l' anemia, neurastenia, clorosis, escrofulas, linfatisme, dispepsias atónicas, histerisme convalescencias etcétera.

Pera llogar xalets y demanar informes: a Barcelona Piassa Catalunya 4, 1.º 1.º y a l' Espluga Srs. Civit germans Administradors del balneari.

DISPONIBLE